

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

BIURO KONTROLI

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 380 51 45, fax +48 22 380 51 46
www.mpips.gov.pl; E-Mail: info@mpips.gov.pl

Warszawa, 21 grudnia 2015 r.

BKO-III.053.335.2015.MK

Pan
Grzegorz Sikora
Dyrektor Programów
Stowarzyszenie na Rzecz
Niepełnosprawnych SPES
ul. Kościuszki 46
40-048 Katowice

honorowy Panie Dyrektorze,

Odpowiadając na Pana list adresowany do Prezesa Rady Ministrów br., z propozycją rozważenia możliwości podjęcia inicjatyw ustawodawczych, których wprowadzenie przyczyni się – zdaniem Stowarzyszenia, którego jest Pan Dyrektorem Programów – do poprawy sytuacji osób, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, przesyłam następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z ustawą z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 114, z późn. zm.), na dochód, na podstawie którego ustalane jest prawo do zasiłku rodzinnego, składają się m.in. przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, 30b, 30c i 30e ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361, z późn. zm.), pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych, wsparcie danej osoby, polegające na umorzeniu określonej kwoty zaległości czynszowych za lokal, jest przysporzeniem majątkowym stanowiącym przychód, podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

W związku z powyższym, kwota umorzonych zaległości czynszowych, pomniejszona o należny podatek dochodowy od osób fizycznych z tego tytułu, składa się na dochód rodziny, na podstawie którego ustalane jest prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego.

Nie są prowadzone prace mające na celu wprowadzenie zmiany w ustawie o świadczeniach rodzinnych, polegającej na wyłączeniu z dochodu rodziny przysporzeń majątkowych z tytułu umorzonych zaległości czynszowych, opodatkowanych podatkiem

dochodowym od osób fizycznych.

Powyższe rozwiązanie byłoby przejawem nierównego traktowania osób, które z własnych dochodów wywiązują się ze swoich zobowiązań, np. czynszowych (czy też jakichkolwiek innych rachunków), a poniesione opłaty nie pomniejszają ich dochodu, na podstawie którego ustalane jest prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w ostatnim czasie temat ten był przedmiotem petycji rozpatrywanej przez senacką Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji. Komisja ta uznała za niezasadne podjęcie prac nad wprowadzeniem do ustawy o świadczeniach rodzinnych proponowanego rozwiązania.

W kwestii zaś propozycji zmiany ustawy o emeryturach i rentach z FUS, „zwiększającej ochronę przed egzekucją najniższych świadczeń emerytalnych i rentowych, z wyłączeniem wierzytelności powstałych z tytułu świadczeń nienależnie pobranych bądź z tytułu obowiązku alimentacyjnego”, przekazuje poniżej wyjaśnienia.

Zgodnie z obecnymi regulacjami zawartymi w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.), z kwoty świadczeń pieniężnych określonych w tej ustawie – pozostałej po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych – można potrącić należności enumeratywnie wymienione w art. 139 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Potrąceniu podlegają m.in. sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych, niż świadczenia alimentacyjne (art. 139 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy), w granicach określonych w art. 140 ust. 3 tej ustawy, tj. do wysokości 25% świadczenia.

Dodatkowe zabezpieczenie osób, pobierających emerytury i renty podlegające potrąceniom, stanowi tzw. kwota wolna od potrąceń, określająca część świadczenia niepodlegającą egzekucji (potrąceniom). W przypadku egzekwowania sum na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, emerytury i renty są wolne od egzekucji i potrąceń w części odpowiadającej 50% kwoty najniższej emerytury lub renty (art. 141 ust. 1 lit. c tej ustawy).

W przedłożonym projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS proponuje się, aby w przypadku dokonywania takich potrąceń, tj. wymienionych w art. 139 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy, kwota wolna od potrąceń i egzekucji wynosiła nie 50% lecz 100% najniższej emerytury (renty).

Pomysł zwiększenia ochrony świadczeniobiorców przed negatywnymi skutkami postępowania egzekucyjnego wymaga głębszej analizy. Proponowany sposób realizacji tego celu, wzorowany na zasadach obowiązujących przy dokonywaniu potrąceń (egzekucji) z wynagrodzeń, nie uwzględnia bowiem specyfiki świadczeń emerytalno-rentowych.

Zauważyć bowiem należy, że zgodnie z art. 833 § 1 i 4 Kodeksu postępowania cywilnego, wynagrodzenie ze stosunku pracy podlega egzekucji w zakresie określonym w przepisach Kodeksu pracy, natomiast świadczenia pieniężne przewidziane w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym podlegają egzekucji w zakresie określonym w tych przepisach. Zamiarem ustawodawcy było zróżnicowanie sposobu dokonywania potrąceń i egzekucji w zależności od tego, czy dłużnik jest pracownikiem, czy też emerytem lub rencistą.

Granice potrąceń i kwoty wolne od potrąceń w przypadku egzekucji z wynagrodzenia za pracę zostały określone w przepisach art. 87 § 3 i 4 oraz art. 87¹ Kodeksu pracy. W przypadku potrącania sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonywanych na pokrycie

należności innych niż świadczenie alimentacyjne, wolna od potrąceń jest kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych.

W ustawie o emeryturach i rentach z FUS brak jest ograniczeń egzekucji analogicznych do obowiązujących w odniesieniu do wynagrodzeń. Nie można bowiem porównywać sytuacji dłużnika utrzymującego się z pracy zarobkowej (z perspektywą podwyżki zarobków ponad kwotę minimalnego wynagrodzenia) z sytuacją, w której znajduje się dłużnik, utrzymujący się ze świadczenia emerytalno-rentowego w kwocie najniższej emerytury lub renty. Reguły postępowania obowiązujące w przypadku dokonywania potrąceń (egzekucji) z emerytur i rent powinny być tak skonstruowane, aby uwzględniać zarówno interesy wierzyciela, jak i interesy dłużnika, który w wyniku potrąceń dokonanych z emerytury (renty) nie może pozostać bez środków do życia, ale nie może też być zwolniony z obowiązku spłaty zadłużenia. Z tego powodu w zakresie egzekucji i potrąceń ze świadczeń emerytalno-rentowych nie wprowadzono zasad analogicznych do tych, które są stosowane w odniesieniu do wynagrodzenia za pracę.

Z paszankiem

DYREKTOR
Biura Kontroli

Sylvia Boratyńska

Do wiadomości:

Sekretariat Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa
dot. sprawy: SPRM.215.37.1.2015.JP